Ålands landskapsregering

Dokumentnamn
UTLÅTANDE

Brevnr
378 Rk1a

Ärendenr
ÅLR 2026/6728

Datum
4.11.2026

Hänvisning
HE 107/2026 vp

Kontaktperson
Rättssakkunnig Emma Blomqvist

Riksdagens förvaltningsutskott

HaV@eduskunta.fi

Ärende

Utlåtande över regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om elektronisk kommunikation för dödsbon

Bakgrund

Riksdagens förvaltningsutskott har den 23 oktober 2026 begärt landskapsregeringens sakkunnigyttrande över regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om elektronisk kommunikation för dödsbon. I propositionen föreslås att det stiftas en lag om en serviceplattform för dödsbon och en lag om ett delägarregister för dödsbon. Dessutom föreslås det att lagen om skatt på arv och gåva, lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster, lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter, lagen om beskattningsförfarande, ärvdabalken, utsökningsbalken och lagen om domstolars skyldighet att informera om vissa avgöranden ändras.

I propositionen föreslås även att de elektroniska tjänster som tillhandahålls i Skatteförvaltningens e-tjänst utvidgas så att de omfattar en serviceplattform för elektronisk kommunikation för dödsbon. På serviceplattformen för dödsbon ska det tillhandahållas en e-tjänst för åtkomst till det föreslagna delägarregistret för dödsbon, vars syfte är att ge tillgång till aktuell information om dödsbons personkrets. På serviceplattformen för dödsbon ska det också finnas möjlighet att upprätta bouppteckningsinstrument och arvsskattedeklarationer. De delägare som tagit i bruk serviceplattformen för dödsbon ska dessutom ha tillgång till en tjänst för lagring av handlingar. Vid sidan av möjligheten att uträtta ärenden elektroniskt ska det fortsättningsvis vara möjligt att uträtta ärenden på papper.

Enligt propositionen ska det i fortsättningen också vara möjligt att förrätta bouppteckning helt eller delvis elektroniskt. Tidsfristen för förrättande av bouppteckning ska förlängas från tre månader till sex månader. Det föreslås också att innehållet i bouppteckningsinstrumentet uppdateras. I fråga om arvsbeskattningen föreslås det att man övergår från att verkställa arvsbeskattningen på basis av bouppteckningsinstrumentet till att verkställa beskattningen på basis av

arvsskattedeklarationen, både när kommunikationen sker elektroniskt och när den sker i pappersform.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 februari 2027.

Behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet

Med stöd av 27 § 7 punkten i självstyrelselag (ÅFS 1991:71) för Åland (självstyrelselagen) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om arv med de undantag som avses i 10 § i självstyrelselagen. Undantaget i 10 § i självstyrelselagen tillämpas på rätten att med ägande- eller nyttjanderätt förvärva fast egendom och därmed jämförbar egendom i landskapet. Då propositionen endast gäller boutredning före arvskiftet, tillämpas inte undantaget som gäller Ålands behörighet enligt 10 § i självstyrelselagen på propositionen.

Lagstiftningsbehörigheten i fråga om arvs- och gåvobeskattningen hör med stöd av 27 § 36 punkten i självstyrelselagen till rikets lagstiftningsbehörighet och Skatteförvaltningen sköter arvs- och gåvobeskattningen på Åland. Enligt 29 § 1 mom. 1 punkten i självstyrelselagen hör också folkbokföringsärenden till rikets lagstiftningsbehörighet.

Landskapsregeringen konstaterar dock att enligt 63 § i självstyrelselagen och 5 kap. 2 § 3 mom. ärvdabalken (FFS 40/1965) är landskapsregeringen behörig att fatta beslut i arvsärenden där den avlidne saknar arvingar. Om den avlidne vid tidpunkten för dödsfallet var fast bosatt i landskapet tillfaller kvarlåtenskapen landskapet Åland. Fast egendom eller annan därmed jämförbar egendom som är belägen utanför landskapet ska dock överlåtas till staten, om egendomen inte behöver användas för att täcka den avlidnes skulder eller dödsboets övriga förpliktelser.

Synpunkter

Som konstaterats ovan tillfaller enligt 63 § i självstyrelselagen för Åland kvarlåtenskapen landskapet Åland om den avlidne saknar arvingar och vid sin död var fast bosatt i landskapet. Handläggningen av sådana arvsärenden ankommer på landskapsregeringen, vilket innebär att vissa uppgifter som avses i propositionen är av särskilt intresse för landskapsregeringen.

Enligt 18 § 2 mom. i den föreslagna lagen om ett delägarregister för dödsbon kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (MDB) lämna ut uppgift om dödsbon som saknar laga arvingar till Statskontoret. Landskapsregeringen föreslår att bestämmelsen kompletteras så att MDB, alternativt Statens ämbetsverk på Åland, även ges rätt att lämna ut motsvarande uppgifter till landskapsregeringen när den avlidne vid sin död var fast bosatt på Åland. Detta skulle möjliggöra en ändamålsenlig och effektiv handläggning av de arvsärenden där Åland har rätt till kvarlåtenskapen.

Landskapsregeringen har inte i övrigt synpunkter på regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism och till vissa lagar som har samband med den.

Minister Ingrid Zetterman

Rättssakkunnig Emma Blomqvist